
VLAAMSE BEMIDDELINGSCOMMISSIE

WERKZAAMHEDEN 2016-2017

1. Wettelijk kader

Het M-decreet bepaalt dat voor de toegang tot het buitengewoon onderwijs een verslag noodzakelijk is¹. Het CLB is de enige gemachtigde instantie voor het opmaken van dit verslag. Hierin wordt aangetoond dat de aanpassingen disproportioneel of onvoldoende zijn om het gemeenschappelijk curriculum te volgen in een school voor gewoon onderwijs. Er is met andere woorden een individueel aangepast curriculum nodig. Een individueel aangepast curriculum kan gevolgd worden in het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Ook in het gewoon onderwijs hebben leerlingen met een verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs recht op inschrijving. Het betreft een inschrijving onder ontbindende voorwaarde.

Voor een doorverwijzing naar het buitengewoon secundair onderwijs opleidingsvorm 4, met hetzelfde onderwijsaanbod als het gewoon secundair onderwijs, toont het CLB-verslag aan dat het noodzakelijk is dat het gemeenschappelijk curriculum gevolgd wordt in een gespecialiseerde onderwijsomgeving met inzet van paramedische ondersteuning.

Het kan zijn dat ouders, school en CLB het niet eens zijn over het (niet) afleveren of over de inhoud van een verslag dat toegang geeft tot het buitengewoon onderwijs. Aangezien het CLB als enige deze autonome bevoegdheid en verantwoordelijkheid gekregen heeft om al dan niet zo'n verslag af te leveren, is het wenselijk om een commissie op te richten waar ouders, school en CLB terecht kunnen met vragen en klachten bij onenigheid hierover.

De CLB-sector zelf maakte daarnaast netoverschrijdend afspraken over een "second opinion"-procedure waarbij ouders een tweede opinie kunnen vragen aan een ander CLB wanneer er onenigheid is tussen de ouders en het CLB over een beslissing van het CLB.

De wettelijke basis voor de oprichting van de Vlaamse Bemiddelingscommissie is terug te vinden in artikelen II.4 en III.47 van het M-decreet. De Vlaamse Regering heeft vervolgens in een aantal uitvoeringsbepalingen de samenstelling, bevoegdheden en de werking van de commissie geregeld in het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

¹ Artikelen II.4 en III.47 van het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

2. Opdracht van de bemiddelingscommissie

De commissie bemiddelt bij onenigheid over het afleveren, het niet afleveren of over de inhoud van het verslag voor toegang tot het buitengewoon onderwijs². De bemiddelingscommissie is niet bevoegd bij onenigheid over andere beslissingen of verslagen van het CLB, zoals bvb. het gemotiveerd verslag voor toelating tot het geïntegreerd onderwijs³. De bemiddelingscommissie is geen beroepsorgaan, neemt geen beslissingen of geeft geen advies. Om de juiste verwachtingen te creëren bij indieners van een bemiddelingsverzoek wordt dit steeds vooraf goed gekaderd. De rol van de commissie is om te bemiddelen tussen de verschillende partijen, waarbij de voorzitter, die overeenkomstig het BVR⁴ een erkend bemiddelaar is, het voortouw neemt.

3. Wat is bemiddeling?

Bemiddeling is een methode om conflicten aan te pakken. De voorzitter van de Vlaamse bemiddelingscommissie brengt de ouders, de school en het CLB die het oneens zijn rond de tafel om naar elkaar te luisteren en elkaars standpunten te begrijpen.

De bemiddelaar houdt zich buiten het conflict, maar helpt om de communicatie tussen de partijen op gang te brengen, te vergemakkelijken en gaande te houden.

Een bemiddelingsgesprek kan pas plaatsvinden als alle partijen ermee instemmen om informatie uit te wisselen en openlijk te bespreken. Tijdens het gesprek staat het belang van het kind centraal. Iedereen krijgt de kans om zijn verhaal te doen. Samen met de bemiddelaar zoeken de ouders, de school en het CLB naar een oplossing.

4. Samenstelling van de Vlaamse Bemiddelingscommissie

De commissie wordt geleid door een voorzitter, mevr. Anit Van Looy. Mevr. Van Looy heeft ervaring in het onderwijs als leraar en als adjunct-directeur. Momenteel is ze actief als leerlingenbegeleider en als erkend bemiddelaar. Ze bemiddelt in familiezaken (<http://www.partnersinbemiddeling>) en in conflicten in scholen via het Netwerk Onderwijs Mediation (NOM), (<http://www.onderwijsmediation.be>).

Naast de voorzitter bestaat de commissie uit commissieleden van verschillende geledingen: een afgevaardigde van de representatieve organisaties van de centra voor leerlingenbegeleiding, de representatieve verenigingen van inrichtende machten, het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap en van de erkende ouderverenigingen. De concrete samenstelling van de commissie is

² Art. 8 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

³ Artikelen II.5 en III.72 van het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

vastgelegd in een ministerieel besluit. De contactgegevens van de commissieleden zijn terug te vinden op <http://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/vlaamse-bemiddelingscommissie#samenstelling>.

5. Werkwijze

De commissie hanteert bij haar werking de volgende uitgangspunten:

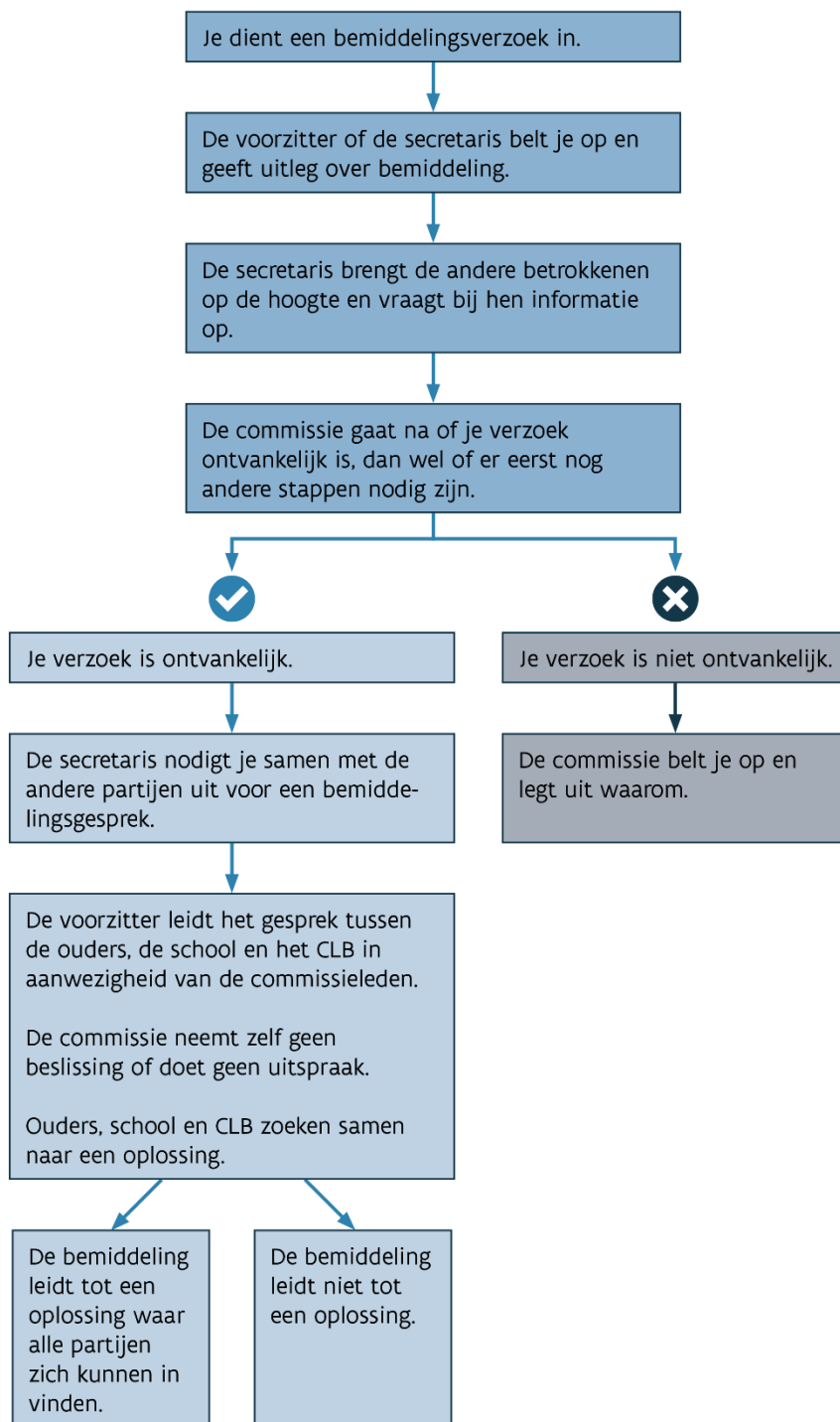
- Het kind staat centraal
- De commissie werkt bemiddelingsgericht
- Transparante communicatie:
 - Duidelijk en transparant communiceren over het bestaan van de commissie
 - Geen al te juridische benadering
- De commissie heeft een de-escalerende rol
- Maximale betrokkenheid van de conflictpartijen zelf
- Mogelijkheid om werkwijze te verfijnen aan de hand van concrete cases.

De procedure die gevolgd wordt bij een bemiddelingsverzoek en een aantal afspraken zijn vastgelegd in het huishoudelijk reglement van de commissie. Dit is terug te vinden op

<http://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/vlaamse-bemiddelingscommissie#extra>

Wanneer de commissie een bemiddelingsverzoek ontvangt, gaat ze te werk zoals voorgesteld in het stroomschema in figuur 1.

Figuur 1: Stroomschema

6. Werkzaamheden schooljaar 2016-2017

Vragen/Bemiddelingsverzoeken

Van 1/9/2016 tot 31/8/2017 ontving de commissie in totaal 21 vragen of bemiddelingsverzoeken. De gestelde vragen zijn vooral vragen over de werking en de bevoegdheid van de bemiddelingscommissie. Deze vragen hebben niet onmiddellijk verder geleid tot een bemiddelingsverzoek. Een bemiddelingsverzoek is het effectief stellen van een vraag tot bemiddeling.

Het aantal vragen en bemiddelingsverzoeken is te beperkt om veel cijfergegevens weer te geven of conclusies hieraan te verbinden. Hieronder vindt u een beperkte opdeling.

Ingediend	2015-2016	2016-2017
Vragen	16	12
Bemiddelingsverzoeken	10	9
Totaal	26	21

Tabel 1: Aantal vragen/bemiddelingsverzoeken

Er zijn iets minder vragen en bemiddelingsverzoeken dan in het schooljaar 2015-2016.

maand	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
Sep 16		1	1
Okt 16		2	2
Nov 16	1		1
Dec 16		1	1
Jan 17		1	1
Feb 17	2	1	3
Mrt 17	2	1	3
Mei 17		2	2
Jun 17	3	1	4
Jul 17		2	2
Aug 17	1		1
Totaal	9	12	21

Tabel 2: vragen/bemiddelingsverzoeken per maand

De meeste vragen en bemiddelingsverzoeken dateren van de maand juni.

Betrokken partij	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
CLB	2		2
ouders	6	11	17
school	1	1	2
Totaal	9	12	21

Tabel 3: vragen/bemiddelingsverzoeken volgens betrokken partij

De meeste vragen en bemiddelingsverzoeken kwamen van ouders.

Onenigheid over	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
afleveren verslag	2	1	3
inhoud verslag	2	2	4
niet afleveren verslag	5	7	12
andere		2	2
Totaal	9	12	21

Tabel 4: vragen/bemiddelingsverzoeken volgens soort conflict

De meeste vragen en bemiddelingsverzoeken hadden betrekking op het niet afleveren van een verslag, waarbij ouders de vraag hebben om hun kind toe te laten tot het buitengewoon onderwijs, maar er volgens het CLB niet aan de wettelijke voorwaarden is voldaan om een verslag op te maken.

Onderstaande tabel geeft weer in welk onderwijsniveau de leerling naar school ging op het moment van het indienen van het bemiddelingsverzoek of het stellen van de vraag.

Niveau	bemiddelingsverzoek	vraag	Totaal
gewoon lager	7	3	10
buitengewoon lager	1		1
gewoon secundair		6	6
huisonderwijs	1		1
geen		3	3
Totaal	9	12	21

Tabel 5: vragen/bemiddelingsverzoeken per niveau

De meeste bemiddelingsverzoeken werden ingediend voor leerlingen uit het basisonderwijs. De gestelde vragen hadden vaker betrekking op het secundair onderwijs.

Ontvankelijkheid

Het secretariaat van de commissie neemt na het ontvangen van een verzoek contact op met de verschillende betrokken partijen (school, CLB, ouders) om hen in te lichten over het bemiddelingsverzoek en om na te gaan of het verzoek ontvankelijk is, dan wel of er nog andere stappen mogelijk zijn.

Volgens het BVR⁵ is een bemiddelingsverzoek ontvankelijk :

“1° na het doorlopen van de fase van uitbreiding van zorg, vermeld in artikel 3, 53° bis, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 3, 44° /1, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010;

2° en in geval de vraag tot bemiddeling gesteld wordt door de ouders, na het doorlopen van bestaande procedures van de school of van het CLB.”

Een bemiddelingsverzoek kan steeds worden ingediend. De commissie onderzoekt vervolgens of het ontvankelijk is en of een bemiddelingsgesprek op dat moment de meest geschikte interventie is.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering en tot verdere uitvoering van het decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

In 3 gevallen was het verzoek niet (onmiddellijk) ontvankelijk. De klachtenprocedure bij het CLB was nog niet doorlopen of de fase uitbreiding van zorg was nog niet doorlopen.

Een bemiddelingsverzoek leidt niet noodzakelijk steeds tot een bemiddelingsgesprek. De 9 ingediende verzoeken leidden tot 5 bemiddelingsgesprekken.

In 2 situaties heeft het CLB zelf aanpassingen gedaan waardoor een bemiddelingsgesprek niet meer nodig was. In 1 case haakten de ouders af omwille van verhuis. In een vierde situatie waarbij het CLB een verzoek indiende, wilden de ouders niet deelnemen aan een gesprek waardoor er ook geen bemiddeling kon opgestart worden.

Termijnen

De commissie legt in het huishoudelijk reglement weinig termijnen vast, m.u.v. het feit dat dat de secretaris na ontvangst van het verzoek binnen de 5 kalenderdagen een ontvangstbevestiging stuurt naar de verzoeker. Daarnaast wordt bij het opvragen van de informatie gevraagd dat de betrokkenen de informatie bezorgen uiterlijk 5 dagen voor het bemiddelingsgesprek. De gemiddelde tijd die verstrijkt tussen het indienen van een bemiddelingsverzoek en het gesprek bedraagt ongeveer een maand. De commissie probeert hierbij kort op de bal te spelen en rekening te houden met de vragen van de betrokken partijen. Tijdens de zomervakantie bedraagt die termijn iets langer aangezien er rekening moet gehouden worden met een zomerreces tussen half juli en half augustus.

Binnen die termijn van ongeveer een maand vinden er verschillende stappen plaats:

- een ontvangstbevestiging versturen
- de commissieleden informeren
- telefonische contact met de verschillende betrokken partijen: vraag naar bijkomende informatie en polsen naar ontvankelijkheid.
- indien nodig bijkomende stappen zetten zoals bvb. het doorlopen van de klachtenprocedure bij het CLB.
- het bemiddelingsgesprek

Bemiddelingsgesprek

Tijdens het gesprek zijn de volgende partijen aanwezig:

- De betrokkenen: de ouders, het CLB en de school. De ouders kunnen zich laten bijstaan door een vertrouwenspersoon. Van de school en het CLB is bij voorkeur de directie aanwezig, eventueel bijgestaan door iemand die het dossier heel goed kent.
- De commissieleden: een vertegenwoordiger van het CLB, een vertegenwoordiger van de ouders en een vertegenwoordiger van de school.
- De voorzitter die erkend bemiddelaar is.
- De secretaris die een kort verslag maakt waarin de afspraken zijn opgenomen. Dit verslag wordt na afloop bezorgd aan alle partijen.

Een bemiddelingsgesprek duurt gemiddeld 2 tot 2,5 uur. Tijdens dit gesprek zorgt de voorzitter ervoor dat de standpunten van de verschillende partijen evenwichtig aan bod komen. Hierbij wordt steeds de focus gelegd op het belang van de leerling. De commissieleden doen een inbreng vanuit hun expertise. Ze

stellen zich hierbij meerzijdig partijdig op. Bij de afronding van het gesprek wordt stilgestaan bij de toekomst van de leerling en worden de gemaakte afspraken overlopen.

Resultaat van de bemiddeling

De bemiddelingsgesprekken hadden een wisselend resultaat.

In alle gevallen werd er tijd genomen om goed te luisteren naar mekaars ideeën en bezorgdheden. Dat resulteert, ook bij de meeste ouders, in een tevredenheid over het verloop van het gesprek, ongeacht de uitkomst. De bemiddeling liet toe om op een serene manier de verschillende standpunten aan bod te laten komen.

In alle gevallen werden afspraken gemaakt, voor een verdere bespreking tussen betrokkenen op korte termijn. Dit werd telkens zo concreet mogelijk vastgelegd in het verslag.

De commissieleden of hun collega's blijven mee instaan voor de opvolging en ondersteuning van het traject waar nodig.

In één geval hebben ouders achteraf opnieuw een beroep gedaan op de tussenkomst van de commissie om de gemaakte afspraken te doen naleven.

Opvolging

In de loop van september werden de betrokkenen die een bemiddelingsverzoek indienden gecontacteerd en werd er gepolst naar:

- Wat was de uiteindelijke beslissing na het gesprek?
- Hoe stelt uw kind het op school?
- Bent u tevreden over het bemiddelingsgesprek? Heeft het gesprek iets bijgedragen?

De feedback die de betrokkenen hierop gaven vindt u terug in bijlage 1 bij het rapport.

7. Knelpunten

Vanuit het perspectief van de ouders bekeken

- Complexiteit van het traject

Tijdens gesprekken stellen we vast dat het voor ouders niet altijd duidelijk is wat de mogelijkheden zijn en welke ondersteuning hun kind kan krijgen. We stellen zelf vast dat het juridisch kader en de vaktermen heel complex zijn. Ook al kregen de ouders in de loop van de onderwijsloopbaan en het gevolgde traject de nodige info van school en/of CLB, toch blijft het een uitdaging om ouders hierover te informeren. Voor ouders met een andere thuistaal is er nog een extra moeilijkheid van het Nederlands.

- 'Het CLB is god'

Deze uitspraak van een ouder tijdens een gesprek is veelzeggend. Ouders zijn vaak erg emotioneel tijdens het gesprek. Vanuit hun beleving als ouders ervaren ze het meermaals als een beknotting van hun vrijheid en verantwoordelijkheid dat ze niet zelf kunnen kiezen voor gewoon of buitengewoon onderwijs.

In dit verband stelde de commissie af en toe vast dat het CLB een doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs opneemt in het verslag. Dit is in strijd met het M-decreet, dat de keuze om met een verslag in te schrijven in het gewoon onderwijs (onder ontbindende voorwaarde) of het buitengewoon onderwijs aan de ouders overlaat.

Vanuit de commissie bekeken

- Timing

Gesprekken worden, vaak op verzoek van de betrokkenen, zo snel mogelijk georganiseerd. Het vergt in sommige gevallen van de leden van de commissie de nodige flexibiliteit om het dossier te lezen. Een deadline voor het doorsturen van de informatie is afgesproken, maar wordt niet steeds even goed nageleefd.

- Werkdruk

De bekommernis over de hoge werkdruk blijft overeind. Aan een gesprek gaan heel wat contacten vooraf met partijen apart. Dit gaat zowel over het informeren over de werkwijze als over het opvragen van informatie. Ook juridisch zijn er telkens toch verschillende aspecten die vooraf moeten uitgeklaard worden om de juiste aanpak tijdens het bemiddelingsgesprek te kunnen garanderen. Dit alles gebeurt in nauw overleg tussen voorzitter en secretaris.

Voor alle commissieleden is er heel wat lees- en studiewerk door de aard van de dossiers. Meestal worden door de betrokken partijen, zowel ouders, school als CLB immers verschillende documenten toegevoegd, zoals onderzoeksverslagen, curriculum van de leerling, overzicht van de overlegmomenten, persoonlijke bedenkingen ...

Daarnaast duurt een bemiddelingsgesprek lang en is het intensief voor alle betrokkenen.

Praktische zaken

Kan er ook in de toekomst nog steeds gezocht worden naar een ruime en lichte locatie?

8. Aanbevelingen

Ontvankelijkheid

In sommige gevallen is er niet voldaan is aan de voorwaarden voor een bemiddelingsgesprek, maar in specifieke casussen bijv. bij langdurige afwezigheid van de leerling op school, is bemiddeling wel aangewezen en kan dit opportuun zijn om uit een impasse te geraken.

De commissie is bereid om in uitzonderlijke gevallen indien alle betrokkenen dit noodzakelijk vinden toch het gesprek te laten plaatsvinden, hoewel dit strikt genomen niet in overeenstemming is met de formulering in de regelgeving. Deze afwijkingsmogelijkheid wordt best voorzien in de regelgeving.

Vanuit de vertegenwoordiging van de ouders: een tolk voor anderstalige ouders

De mogelijkheid zou moeten bestaan om vanuit de commissie een tolk in te schakelen bij een gesprek. Zoals aangegeven bij de knelpunten is de materie heel complex en is een bemiddelingsgesprek voor anderstalige ouders niet eenvoudig om te volgen. Ook al spreken anderstalige ouders in het dagelijks leven voldoende Nederlands, toch is volwaardig deelnemen aan een bemiddelingsgesprek van een andere orde. Er wordt sowieso veel vakjargon gebruikt door professionals. Een tolk vertraagt bovendien het gesprek en kan zo (anderstalige) ouders meer tijd geven om gedachten te ordenen.

9. Conclusie

De ervaringen van de commissie zijn nog beperkt om verregaande conclusies te trekken maar de eerste balans is toch positief. We kunnen stellen dat de commissie een meerwaarde heeft kunnen bieden in het verzoenen van de standpunten tussen ouders enerzijds en het CLB anderzijds. Bemiddeling is een geschikte methode gebleken in een materie waarbij de emoties soms hoog oplopen. De bereidheid om naar elkaar te luisteren én naar oplossingen te zoeken in het belang van de leerling is in de meeste gevallen zeker aanwezig bij alle betrokkenen.